

**UCHWAŁA NR LXIII/486/24
RADY POWIATU WE WŁOCŁAWKU**

z dnia 22 marca 2024 r.

w sprawie Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2024 - 2026.

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2024 r. poz. 107) oraz art. 180 pkt 1 i art. 182 ust. 6 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2023 r. poz. 1426 i 1429) uchwała się, co następuje:

§ 1. Uchwała się Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2024 – 2026 w brzmieniu określonym jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu we Włocławku.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 22 marca 2024 r.

Przewodniczący Rady

Zygmunt Stanisław Wierzowiecki

I. WSTĘP

Prawem każdego dziecka jest wychowywanie się w rodzinie. Niestety zdarzają się sytuacje, w których rodzice nie są w stanie zapewnić opieki swojemu dziecku. Wówczas obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz skutecznej ochrony dzieci i pomocy dla nich spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego i organach administracji rządowej. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2023 r., poz. 1426, z późn.zm.), zwana dalej ustawą, wprowadziła znaczące zmiany w systemie opieki nad dzieckiem i rodziną. Ustawa reguluje pojęcie pieczy zastępczej, określa zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków, zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, zasady finansowania i wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz zadania w zakresie postępowania adopcyjnego. W myśl art. 180 pkt 1 przywołanej wyżej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, plan ograniczenia liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, uwzględniający założenia wynikające z planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, konieczność zapewnienia dzieciom z terenu powiatu rodzinnej pieczy zastępczej oraz ograniczenie dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Uchwałą Nr XXVIII/235/21 z dnia 27 kwietnia 2021 r. Rada Powiatu przyjęła do realizacji „Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021–2023”. Program na kolejne 3 lata tj. 2024-2026 opracowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku jest kontynuacją działań rozwijających i wspierających rod inną pieczę zastępczą oraz usamodzielniających się wychowanków z poprzednich lat. Zgodnie z art. 182 ust. 1 ustawy zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej starosta wykonuje za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Starosta Włocławski zarządzeniem nr 65/2011 z dnia 6 grudnia 2011 r. organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie wyznaczył Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku, w związku z czym większość zadań powiatu z tego zakresu realizowanych jest przez tę jednostkę. Uchwalenie Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024 – 2026 pozwoli na dalszą realizację profilaktycznej i międzyinstytucjonalnej współpracy, której celem jest wyposażenie rodzin i wychowanków pieczy zastępczej w kompetencje pozwalające im w przyszłości na funkcjonowanie poza systemem pomocy społecznej, a także na pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację zadań z zakresu pieczy zastępczej.

II. PODSTAWY PRAWNE

Działania w zakresie rozwoju pieczy zastępczej, w tym zadania zapisane w niniejszym Programie, podejmowane są i realizowane w oparciu o następujące przepisy i dokumenty:

- 1) Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r., poz. 107);
- 3) ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r., poz. 1426, z późn. zm.);
- 4) ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r., poz. 901, z późn. zm.);
- 5) rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720, z późn. zm.).

III. CHARAKTERYSTYKA PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE WŁOCŁAWSKIM

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez

rodziców. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest ona sprawowana w formie rodzinnej i instytucjonalnej.

1. Rodzinna piecza zastępcza:

Rodzinna piecza zastępcza jest formą tymczasowej opieki nad dzieckiem. W sytuacji, kiedy dziecko nie może wychowywać się w swojej rodzinie biologicznej, najlepszym wyjściem jest zapewnienie mu opieki rodzinnej w rodzinie zastępczej: spokrewnionej, niezawodowej, zawodowej lub w rodzinnym domu dziecka. Dziecko może pozostać w rodzinie zastępczej do osiągnięcia pełnoletności, a w przypadku podjęcia dalszego kształcenia – nie dłużej niż do 25 roku życia. Potrzeba sprawowania pieczy zastępczej może zostać zakończona w wyniku zmiany sytuacji prawnej dziecka tj. przywrócenia lub pozbawienia władzy rodzicielskiej. Kandydaci na rodziny zastępcze, podejmując decyzję o utworzeniu rodziny zastępczej, muszą posiadać świadomość czasowości opieki nad dzieckiem, brać pod uwagę i akceptować możliwość powrotu dziecka do rodziny biologicznej lub umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej. Jeśli rodzice biologiczni nie mogą wypełniać wobec swego dziecka funkcji opiekuńczo-wychowawczych, oznacza to, że zostali trwale lub czasowo pozbawieni władzy rodzicielskiej albo władza ta została im ograniczona lub zawieszona. Najczęściej do rodziny zastępczej trafiają dzieci rodziców o ograniczonej lub zawieszanej władzy rodzicielskiej.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- 1) rodzina zastępcza spokrewniona- rodzina zastępcza, którą tworzą małżonkowie lub osoba nie pozostająca w związku małżeńskim, będący/a krewnymi wstępnymi lub rodzeństwem dziecka (także przyrodnim);
- 2) rodzina zastępcza niezawodowa- rodzina zastępcza, którą tworzą małżonkowie lub osoba nie pozostająca w związku małżeńskim, niebędący/a krewnymi wstępnymi lub rodzeństwem dziecka;
- 3) rodzina zastępcza zawodowa- rodzina zastępcza, którą tworzą małżonkowie lub osoba nie pozostająca w związku małżeńskim, z których jedno pobiera z tego tytułu wynagrodzenie. Funkcję tę sprawuje się na podstawie umowy. Zwykle w takich rodzinach umieszcza się nie więcej niż troje dzieci.

Rodziny zastępcze zawodowe dzielimy na:

- a) pełniące funkcję pogotowia rodzinnego- umieszcza się w nich dzieci do czasu uregulowania ich sytuacji, ale nie dłużej niż na okres 4 miesięcy. W szczególnie uzasadnionych przypadkach okres ten może być przedłużony do 8 miesięcy lub do zakończenia postępowania sądowego o powrót dziecka do rodziny, przysposobienie lub umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej;
 - b) specjalistyczne- umieszcza się w nich w szczególności dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich lub małoletnie matki z dziećmi;
- 4) rodzinny dom dziecka- tworzone są przez małżonków lub osobę niepozostającą w związku małżeńskim, sprawujących/ą opiekę nad łącznie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej. W przypadku konieczności umieszczenia rodzeństwa za zgodą prowadzącego rodzinny dom dziecka oraz po uzyskaniu pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, jest dopuszczalne umieszczenie w tym samym czasie większej liczby dzieci.

Liczba rodzin zastępczych na terenie powiatu włocławskiego od kilku lat utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Przeważają rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem, czyli stanowiące przez dziadków lub pełnoletnie rodzeństwo wychowanka. Wśród rodzin zastępczych niezawodowych dużą grupę stanowią osoby spokrewnione z dziećmi w dalszej linii (wujostwo). Obie te grupy rodzin nie są zainteresowane rozszerzeniem współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku poprzez przyjęcie dodatkowych dzieci, gdyż ograniczają się do zabezpieczenia potrzeb dzieci z nimi skoligaconych. Najmniej liczną grupę stanowią rodziny zastępcze zawodowe. Pomimo starań bardzo trudno jest przekonać rodziny do podjęcia wyzwania związanego z rolą rodziny zastępczej. Powyższe obrazuje tabela przedstawiająca podział rodzin zastępczych w powiecie włocławskim w latach 2021 – 2023:

Rodzaj rodziny zastępczej	Ilość rodzin zastępczych			Ilość dzieci w rodzinach zastępczych		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023

Rodzina zastępcza spokrewniona	45	44	47	60	58	62
Rodzina zastępcza niezawodowa	21	18	19	27	24	22
Rodzina zastępcza zawodowa, w tym:	3	3	3	6	6	6
specjalistyczna	1	1	1	3	3	3
Rodziny dom dziecka	1	1	1	8	11	9
Ogółem	70	66	70	101	99	99

Tabela: Liczba rodzin zastępczych i ilość dzieci w rodzinach zastępczych wg podziału na typy rodzin w latach 2021-2023.

Brak wolnych miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu włocławskiego powoduje, że dzieci umieszczane są poza terenem powiatu. Powiat jest wówczas zobowiązany do ponoszenia wydatków na pokrycie kosztów pobytu dziecka w rodzinie zastępczej na terenie innego powiatu, w przypadku, gdy miejscem zamieszkania przed umieszczeniem dziecka po raz pierwszy w pieczy zastępczej był powiat włocławski. Koszty utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów pokrywane są na podstawie porozumień zawartych między powiatami. W latach realizacji programu w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów przebywało odpowiednio w 2021 r. – 12 dzieci, w 2022 r. – 13 dzieci, w 2023 r. – 18 dzieci. Natomiast liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej poza powiatem w poszczególnych latach wygląda następująco tj.: w 2021 r. - 4 dzieci, w 2022 r. - 5 dzieci oraz w 2023 r. - 4 dzieci. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej wprowadziła również obowiązek dla gminy właściwej ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej do ponoszenia wydatków w wysokości 10% (w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy), 30% (w drugim roku pobytu dziecka w pieczy) i 50% (w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej) na opiekę i wychowanie dziecka w rodzinie zastępczej. Brak wolnych miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu włocławskiego oraz brak kandydatów na nowe rodziny zastępcze wymusza zabezpieczenie życia i zdrowia dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, ale tylko w zakresie własnych możliwości.

2. Instytucjonalna piecza zastępcza.

Zapewnienie dzieciom z powiatu włocławskiego opieki zastępczej realizują cztery placówki opiekuńczo-wychowawcze: Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Jaś” w Brzeziu, Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Małgosia” w Brzeziu, Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Przystań” w Lubieniu Kujawskim oraz Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Ostoja” w Lubieniu Kujawskim. Każda placówka opiekuńczo-wychowawcza przeznaczona jest dla 14 dzieci. Łączna liczba miejsc wynosi zatem 56. Na dzień 31.12.2023 r. w naszych placówkach przebywało łącznie 62 dzieci, w tym 55 małoletnich pochodzących z powiatu włocławskiego oraz 7 z innych powiatów. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku realizuje postanowienia Sądu o umieszczaniu małoletnich w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych. W przypadku braku miejsc w lokalnych placówkach Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie poszukuje miejsca na terenie innych powiatów. W świetle obowiązujących przepisów powiat jest zobowiązany do ponoszenia średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej na pokrycie pobytu dziecka w placówce na terenie innego powiatu, w przypadku, gdy miejscem zamieszkania przed umieszczeniem dziecka po raz pierwszy w pieczy zastępczej był powiat włocławski. Koszty utrzymania dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów pokrywane są na podstawie porozumień zawartych między powiatami. W ostatnich trzech latach w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów przebywało odpowiednio w 2021 r. – 2 dzieci, w 2022 r. - 8 dzieci oraz w 2023 r. - 13 dzieci. Zaznaczenia wymaga jednak, że liczba dzieci umieszczonych poza powiatem w poszczególnych latach wyglądała następująco tj. w 2021 r. - 1 dziecko, w 2022 r. - 6 dzieci oraz w 2023 r. - 5 dzieci, w tym 1 dziecko w interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

3. Usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej.

Po okresie pobytu w pieczy zastępczej- rodzinnej i instytucjonalnej, wychowankowie uzyskują status osób usamodzielnianych. Osoba usamodzielniana co najmniej rok przed osiągnięciem pełnoletności wskazuje osobę, która podejmie się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia oraz przedstawia pisemną zgodę tej osoby. Co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności opracowuje wspólnie z opiekunem usamodzielnienia indywidualny program usamodzielnienia, zatwierdzony przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie. W trakcie procesu usamodzielnienia program jest

okresowo weryfikowany lub modyfikowany, a po jego zakończeniu ocenia się jego przebieg. Celem programu usamodzielnienia jest podjęcie przez wychowanków samodzielnego, dojrzałego życia oraz zintegrowanie ich ze środowiskiem lokalnym. Proces usamodzielnienia, w zależności od indywidualnej sytuacji życiowej wychowanka pieczy zastępczej rozpoczyna się na rok przed osiągnięciem pełnoletności przez osobę usamodzielnianą i może trwać do czasu ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26 roku życia. Osoba usamodzielniana może pozostać w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej do 25 roku życia. W tym okresie wychowanek może pozostać w rodzinie zastępczej na dotychczasowych zasadach lub opuścić rodzinę zastępczą i pobierać świadczenie na kontynuowanie nauki do ukończenia 25 roku życia. Natomiast z pomocy na zagospodarowanie i usamodzielnienie osoba usamodzielniana może skorzystać do 26 roku życia. Przygotowanie wychowanka do radzenia sobie w dorosłym życiu jest trudnym i odpowiedzialnym zadaniem, zarówno dla rodzin zastępczych oraz osób tworzących rodzinne domy dziecka, jak i opiekunów zatrudnionych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych. Jednym z największych problemów osób usamodzielnianych, opuszczających pieczę zastępczą, jest trudność w pozyskaniu we własnym zakresie mieszkania i tym samym stworzenia sobie odpowiednich warunków mieszkaniowych. Ponadto osoby te cechują się często biernością, niechęcią do zmian w swoim życiu, niejednokrotnie zbyt niską motywacją do zdobywania wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych. Obserwuje się także szybsze niż u rówieśników spoza pieczy zastępczej podejmowanie pracy (najczęściej dorywczej), przedwczesne i nieświadome zakładanie rodziny. Okoliczności te w istotny sposób utrudniają realizację programów usamodzielnienia. W związku z powyższym jest podejmowanie działań wspierających proces usamodzielnienia, aby mógł on przebiegać w szerszym zakresie i w bardziej efektywny sposób, umożliwiając młodym osobom rozpoczęcie samodzielnego życia.

Pełnoletni wychowankowie opuszczający rodzinną lub instytucjonalną pieczę zastępczą w latach 2021–2023 zostali objęci:

- comiesięczną pomocą pieniężną na kontynuowanie nauki;
- jednorazową pomocą pieniężną na usamodzielnienie;
- jednorazową pomocą na zagospodarowanie w formie rzeczowej.

Rodzaj wypłacanych świadczeń usamodzielnianych wychowanków z rodzin zastępczych obrazuje poniższa tabela:

Rodzaj pomocy	2021	2022	2023
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	8	6	6
Pomoc na zagospodarowanie	2	4	1
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	2	4	2
OGÓŁEM:	12	14	9

Tabela: Liczba usamodzielnianych wychowanków z rodzin zastępczych, wg rodzaju udzielonej pomocy w latach 2021 – 2023.

Z powyższych danych wynika, że spada liczba usamodzielnianych wychowanków z rodzin zastępczych korzystających z pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, z pomocy na zagospodarowanie oraz usamodzielnienie. Sytuacja ta jest efektem możliwości pozostawania wychowanków w rodzinach zastępczych po ukończeniu 18 roku życia pod warunkiem kontynuowania przez nich nauki.

Kolejna tabela przedstawia rodzaj wypłacanego świadczenia dla usamodzielnianych wychowanków z placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Rodzaj pomocy	2021	2022	2023
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	4	5	6
Pomoc na zagospodarowanie	1	0	2
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	3	3	4

OGÓŁEM:	8	8	12
---------	---	---	----

Tabela: Liczba usamodzielnianych wychowanków z placówek opiekuńczo-wychowawczych wg rodzaju udzielonej pomocy w latach 2021 – 2023.

Dane tabelaryczne pokazują, że liczba usamodzielnianych wychowanków z placówek opiekuńczo-wychowawczych korzystających z pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki wciąż maleje. W przeciągu ostatnich 3 lat na podobnym poziomie utrzymuje się liczba wypłaconej pomocy na zagospodarowanie, natomiast wzrosła liczba zrealizowanej pomocy na usamodzielnienie.

4. Potrzeby w zakresie pieczy zastępczej.

Potrzeby Powiatu Włocławskiego w zakresie pieczy zastępczej dotyczą:

- a) podjęcia działań zwiększających świadomość społeczną dotyczącą zastępczych form opieki rodzinnej - promocja rodzicielstwa zastępczego;
- b) pozyskiwania osób do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, w tym rodzin pełniących funkcję pogotowia rodzinnego,
- c) rozwoju kompetencji opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących rodzin, w tym poprzez: organizacje grup wsparcia i szkoleń,
- d) wsparcia psychologicznego, pedagogicznego i prawnego dla rodzin zastępczych, ich wychowanków oraz osób usamodzielniających się,
- e) zabezpieczenia potrzeb usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej,
- f) podniesienia kompetencji i wsparcia kadry Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej,
- g) przyznawania rodzinom zastępczym i usamodzielnianym wychowankom świadczeń wynikających z przepisów prawa,
- h) partycypacji gmin w kosztach utrzymania dzieci w pieczy zastępczej.

IV. CELE I KIERUNKI DZIAŁANIA ORAZ ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI PROGRAMU

1. Ocena realizacji zakładanych celów w programie za lata 2021-2023.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku zrealizowało większość zakładanych rezultatów realizacji Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023. Problem stanowiło zwiększenie liczby rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych. Pomimo wielu akcji propagujących ideę rodzicielstwa zastępczego nie pozyskano kandydatów na pełnienie tych funkcji i nie osiągnięto zakładanego limitu rodzin zastępczych. Brak kandydatów do pełnienia rodzinnej opieki zastępczej determinuje konieczność zwiększania ilości miejsc w pieczy instytucjonalnej, co nie jest zgodne z założeniami programu i przyjętymi kierunkami rozwoju pieczy zastępczej.

2. Cele programu na lata 2024-2026.

2.1 Cel główny: Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej, doskonalenie systemu instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz zapewnienie wsparcia usamodzielnianym wychowankom.

Głównym celem programu jest dążenie do rozwoju profesjonalnych rodzinnych form pieczy zastępczej w celu zapewnienia dzieciom pozbawionym opieki rodziców biologicznych optymalnego środowiska rozwojowego w obszarze intelektualnym, emocjonalnym i fizycznym. Priorytetem jest organizacja pieczy zastępczej w sposób jak najbliższy funkcjonowaniu naturalnych rodzin przy jednoczesnym zwiększeniu kompetencji wychowawczych opiekunów i zabezpieczeniu dzieciom odpowiedniego poziomu materialno-bytowego i emocjonalnego w życiu codziennym. W następnej kolejności istotne będzie skuteczne i efektywne udzielanie pomocy wychowankom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą. Nadto jednym z celów nadrzędnych będą starania o pozyskanie odpowiedniej ilości nowych miejsc dla dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej, przynajmniej na okres deficytu kandydatów na rodziców zastępczych. Działania te prowadzone będą z należytą dbałością i ostrożnością w ścisłej korelacji z priorytetowym dążeniem do rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej. Celem będzie zatem wypracowanie mechanizmów, które pozwolą na zwiększenie dynamiki rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej z jednoczesnym utrzymaniem funkcjonalności i wydajności pieczy instytucjonalnej. Oba te

obszary są od siebie zależne i mają istotne znaczenie na różnych poziomach zabezpieczenia życia i zdrowia dzieci pozbawionych opieki rodziców biologicznych.

2.2 Cele szczegółowe:

Cel nr 1 - Pozyskanie kandydatów na rodziny zastępcze.

Proponowane zadania do realizacji:

- 1) zachęcanie mieszkańców powiatu wrocławskiego do pełnienia funkcji rodziny zastępczej poprzez zamieszczanie informacji propagujących rodzicielstwo zastępcze w lokalnych mediach, organizowanie akcji promocyjnych, promocji w mediach społecznościowych;
- 2) prowadzenie naboru i kwalifikacji kandydatów na rodziny zastępcze i osoby prowadzące rodzinne domy dziecka, kierowanie na szkolenia;
- 3) organizowanie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze i osób prowadzących rodzinne domy dziecka.

Zakładane rezultaty:

Zwiększenie świadomości społecznej i zainteresowania tematem rodzicielstwa zastępczego. Zwiększenie liczby potencjalnych kandydatów na rodziny zastępcze. Dostarczenie niezbędnych umiejętności i wiedzy do skutecznego pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Uzyskanie liczby kandydatów na poziomie umożliwiającym efektywne działanie systemu.

Cel nr 2 - Zwiększenie ilości miejsc w pieczy zastępczej dla dzieci pozbawionych opieki rodziców biologicznych.

Proponowane zadania do realizacji:

- 1) tworzenie nowych rodzin zastępczych, w szczególności niezawodowych i zawodowych oraz rodzinnych domów dziecka;
- 2) utworzenie dodatkowych placówek opiekuńczo-wychowawczych w odpowiedzi na dużą ilość dzieci oczekujących na umieszczenie w pieczy zastępczej.

Zakładane rezultaty:

Możliwość niezwłocznego zabezpieczenia każdego dziecka wymagającego takiej formy pomocy. Skrócenie czasu oczekiwania na umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

Cel nr 3 - Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji wychowawczych rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka.

Proponowane zadania do realizacji:

- 1) organizowanie szkoleń i warsztatów;
- 2) organizowanie grup wsparcia;
- 3) organizowanie spotkań okolicznościowych (np. Dzień Dziecka, itp.).

Zakładane rezultaty:

Zwiększenie jakości opieki sprawowanej nad dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej przez zapewnienie kompleksowego wsparcia.

Cel nr 4 - Kontynuacja wsparcia specjalistycznego, w szczególności psychologicznego, pedagogicznego, logopedycznego i prawnego dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz osób usamodzielnianych.

Proponowane zadania do realizacji:

- 1) organizowanie dostępu do specjalistów w zakresie psychologii, pedagogiki, logopedii i prawa.

Zakładane rezultaty:

Zapewnienie dzieciom przebywającym w pieczy zastępczej i ich opiekunom oraz osobom usamodzielnianym dostępu do wsparcia specjalistycznego zgodnego ze zdiagnozowanymi potrzebami.

Cel nr 5 - Zapewnienie efektywnego wsparcia ze strony pracownika organizatora pieczy zastępczej (koordynatora lub innego pracownika organizatora rodzinnej pieczy zastępczej).

Proponowane zadania do realizacji:

- 1) objęcie rodzin zastępczych bieżącym wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i pozostałych pracowników organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
- 2) szkolenie kadry funkcjonującej w systemie pieczy zastępczej.

Zakładane rezultaty:

Zwiększenie zaufania rodzin zastępczych do instytucji organizujących pieczę zastępczą. Zwiększenie efektywności współpracy i podniesienie jakości sprawowanej pieczy. Zwiększenie kompetencji koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej i pracowników.

Cel nr 6 – Tworzenie systemu wsparcia rodzin zastępczych oraz dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Proponowane zadania do realizacji:

- 1) budowanie sieci współpracy z podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny;
- 2) organizowanie spotkań z gminami w celu wypracowania współpracy w ramach ustawy;
- 3) współpraca koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i innych pracowników organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych z asystentami rodziny bądź pracownikami ośrodków pomocy społecznej – wspólne działania w indywidualnych planach pracy z rodziną;
- 4) wspieranie rodzin zastępczych poprzez pomoc wolontariuszy;
- 5) pomoc rodzinom zastępczym poprzez zapewnienie wsparcia rodzin pomocowych.

Zakładane rezultaty:

Usprawnienie komunikacji pomiędzy pracownikami systemu pieczy zastępczej i pracownikami ośrodków pomocy społecznej. Stworzenie skoordynowanych planów wsparcia. Zwiększenie efektywności i elastyczności systemu pieczy zastępczej.

Cel 7 – Podejmowanie działań umożliwiających powrót dziecka do rodziny naturalnej.

Proponowane zadania do realizacji:

- 1) wspieranie rodzin dysfunkcyjnych lub zagrożonych dysfunkcjami w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych poprzez: prowadzenie w ramach interwencji kryzysowej wsparcia dla rodzin w sytuacji kryzysowej i doświadczających przemocy w formie specjalistycznego poradnictwa; wspieranie rodziców biologicznych w podtrzymywaniu kontaktów z dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej; naukę prawidłowych wzorców wychowawczych poprzez dostęp do specjalistycznego poradnictwa; realizację programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
- 2) współpraca lokalnych służb na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej, poprzez: wspomaganie działań interdyscyplinarnych na rzecz aktywizacji rodzin naturalnych w celu powrotu dziecka do rodziny; wspieranie rodzin naturalnych podejmujących działania na rzecz powrotu dziecka do rodziny; współpracę z innymi instytucjami w celu kompleksowego wsparcia rodziny.

Zakładane rezultaty:

Zwiększenie zdolności rodzin biologicznych do skutecznego radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych, poprawa atmosfery domowej i relacji rodzinnych. Zwiększenie częstotliwości i jakości kontaktów między rodzicami biologicznymi, a dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej, utrzymanie więzi rodzinnych i łagodzenie skutków separacji. Udoskonalenie umiejętności wychowawczych rodziców biologicznych, stworzenie bezpiecznego i wspierającego środowiska dla dzieci. Zmniejszenie przypadków przemocy w rodzinie, eliminacja szkodliwych wzorców zachowań. Zwiększenie skuteczności interdyscyplinarnych działań na rzecz aktywizacji rodzin naturalnych, stworzenie sprzyjającego środowiska dla powrotu dziecka do rodziny. Zwiększenie zaangażowania i efektywności działań podejmowanych przez rodziny naturalne mających na celu przygotowanie warunków dla powrotu dziecka. Skrócenie okresu pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Zapewnienie rodzicom i dziecku kompleksowej pomocy w procesie powrotu do rodziny naturalnej.

Cel nr 8 - Przygotowanie wychowanków do procesu usamodzielnienia, udzielenie im wsparcia w celu zwiększenia szans na rynku pracy i pomoc w zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych.

Proponowane zadania do realizacji:

- 1) pomoc w sporządzaniu indywidualnych programów usamodzielnienia i realizowaniu ich postanowień;
- 2) udzielanie bieżącego wsparcia w procesie usamodzielnienia, współpraca z opiekunami usamodzielnienia;
- 3) konsultacje ze specjalistami, w szczególności z prawnikiem i psychologiem;
- 4) udzielanie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych po opuszczeniu pieczy zastępczej;
- 5) utworzenie mieszkania treningowego;
- 6) wypłata świadczeń przewidzianych ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawą o pomocy społecznej.

Zakładane rezultaty:

Skuteczne przygotowanie do samodzielnego życia. Zwiększenie ilości wychowanków z zabezpieczonymi potrzebami materialnymi i bytowymi.

Cel nr 9 - Zabezpieczenie materialne rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka poprzez udzielanie świadczeń obowiązkowych na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie wraz z dodatkami oraz wypłatę innych świadczeń fakultatywnych przewidzianych w ustawie, w tym dofinansowania do wypoczynku poza miejscem zamieszkania.

Proponowane zadania do realizacji:

- 1) zabezpieczenie środków na wypłatę świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka wraz z ustawowymi dodatkami;
- 2) zabezpieczenie środków na dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania oraz innych świadczeń fakultatywnych przewidzianych w ustawie, ze szczególnym uwzględnieniem zabezpieczenia warunków mieszkaniowych dla zawodowych form pieczy zastępczej.

Zakładane rezultaty:

Systematyczna wypłata świadczeń zgodnie z ustalonym harmonogramem, co umożliwi rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka zapewnienie odpowiednich warunków życia dzieciom.

Cel nr 10 - Zabezpieczenie środków finansowych na prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Proponowane zadania do realizacji:

- 1) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego;
- 2) zwiększenie ilości miejsc w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Zakładane rezultaty:

Zmniejszenie lub całkowite zniwelowanie liczby dzieci oczekujących na umieszczenie w pieczy zastępczej. Możliwość bieżącego realizowania postanowień sądów rodzinnych. Zwiększenie jakości opieki nad dziećmi i standardów funkcjonowania placówek.

V. LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH W LATACH 2024– 2026

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła obowiązek planowania i limitowania rodzin zastępczych funkcjonujących w powiecie. Na podstawie analizy danych dotyczących funkcjonowania pieczy zastępczej ustala się limit rodzin zastępczych zawodowych w latach 2024– 2026, jak w poniższej tabeli.

Rok 2024	
Rodziny zastępcze zawodowe	3
Rodziny niezawodowe przekształcone w zawodowe	1
Rok 2025	

Rodziny zastępcze zawodowe	3
Rodziny niezawodowe przekształcone w zawodowe	1
Rok 2026	
Rodziny zastępcze zawodowe	3
Rodziny niezawodowe przekształcone w zawodowe	1

Limit nie uwzględnia rodzinnych domów dziecka. Obecnie na terenie powiatu wrocławskiego funkcjonuje jeden rodzinny dom dziecka. Ustalenie limitu rodzin zastępczych zawodowych dokonano w oparciu o doświadczenia w odniesieniu do liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej, a także biorąc pod uwagę brak chętnych kandydatów do pełnienia tej funkcji.

VI. ODBIORCY PROGRAMU

1. Społeczność lokalna powiatu wrocławskiego.
2. Dzieci przebywające w pieczy zastępczej.
3. Osoby pełniące funkcję rodziny zastępczej i prowadzący rodzinne domy dziecka.
4. Usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej.
5. Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz kandydaci do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo - wychowawczej typu rodzinnego.
6. Rodziny biologiczne.
7. Osoby pracujące zawodowo w obszarze pieczy zastępczej oraz pomocy społecznej.

VII. REALIZATORZY PROGRAMU

Koordynatorem Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024 – 2026 będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławku, które przy jego realizacji będzie współpracowało z następującymi podmiotami:

1. Rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka, wychowankami pieczy zastępczej.
2. Placówkami opiekuńczo – wychowawczymi.
3. Policją.
4. Ośrodkami pomocy społecznej.
5. Sędziami i kuratorami Wydziału Rodzinnego Sądu Rejonowego.
6. Organizacjami pozarządowymi, kościołami i związkami wyznaniowymi.
7. Ośrodkiem Adopcyjnym.
8. Instytucjami oświatowymi.
9. Poradniami psychologiczno – pedagogicznymi.
10. Powiatowym Urzędem Pracy we Wrocławku.
11. Podmiotami leczniczymi.
12. Starostwem Powiatowym we Wrocławku.

VIII. PROJEKTOWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA DZIAŁAŃ

1. Budżet powiatu.
2. Budżet państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań własnych.
3. Budżety samorządów gminnych, zobowiązanych do współfinansowania pobytu dzieci w pieczy zastępczej.
4. Budżety innych powiatów, zobowiązanych do zwrotu wydatków za dzieci umieszczone w pieczy zastępczej na terenie powiatu wrocławskiego.
5. Odpłatność rodziców biologicznych.

6. Środki z Funduszy Unii Europejskiej.

7. Inne.

IX. SPOSÓB MONITOROWANIA PROGRAMU

Monitorowanie Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie włocławskim na lata 2024–2026 odbywać się będzie na podstawie sporządzanej sprawozdawczości z wykonania zadań oraz analizy zbieranych informacji nt. realizacji kierunków działań ujętych w Programie. Informacje te przedkładane będą Radzie Powiatu w corocznym „Sprawozdaniu z działalności i efektów pracy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku oraz zestawienie potrzeb w zakresie pieczy zastępczej”. Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb i możliwości finansowych powiatu w zakresie rozwoju pieczy zastępczej.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2023 r., poz. 1426 z późn. zm.) do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej.

Program stanowiący załącznik do niniejszej uchwały jest kontynuacją działań ujętych w Programie Pieczy Zastępczej na lata 2021 – 2023 przyjętym uchwałą Rady Powiatu nr XXVIII/235/21 z dnia 27 kwietnia 2021 r.

W przedłożonym Programie wskazano na konieczność podjęcia działań mających na celu:

- tworzenie warunków potrzebnych do rozwoju i wspierania rodzinnej pieczy zastępczej,
- doskonalenie instytucjonalnego systemu pieczy zastępczej,
- wsparcie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej,
- doskonalenie zawodowe kadry.

Ponadto w niniejszym dokumencie zaplanowano limit rodzin zastępczych funkcjonujących w powiecie wrocławskim w latach 2024 - 2026.

W związku z powyższym wnosi się o uchwalenie Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2024 - 2026.